

Leto I.

V Ljubljani, dne 7. aprila 1934

Štev. 6.

Narod se zbira na pravi poti

Nihče ne loči tako hitro in čisto ljuške od pšenice in laži od resnice, kakor bistro, le nepokvarjene narave vajeno narodno oko in srce

Ko smo po zadnjih občinskih volitvah slišali in brali doneče slavospeve zmagovalca v tisku JRKD oziroma novo krščene JNS, bi skoraj utegnili verjeti, da je bila zmaga te vladne stranke res 93-, 95- in celo 99-odstotna. Omenjeni tisk je poskušal prekriti celo samega sebe in svojo zavest bojazni, da le ni vse tako, kakor je izgledalo po njegovih »točnih« podatkih. Seveda je v prvem ognju navdušenja in zmagovalca sploh zatajil vsako opozicijo in odrekal vsemu slovenskemu zdravemu, treznemu ljudstvu pravico misliti drugače, kakor veleva »edinozveličavni« evangelij JRKD oziroma JNS. Kmalu pa se je pokazalo, da nudi dejanski položaj precej drugačno, za zmagovalce dokaj nevšečno sliko. Počasi, le po skromnih porcijah se je javnosti servirala resnica, čeprav še vedno zavita v kričeči plašč namišljene zmage in v oblake umetne, prazne megle. Le polagoma se je pričel vihteti zopet njihov starodavni, že davno skrhan meč nad glavo opozicijskega zmaja, ki je v prvih povolilnih dneh po navedenih poročilih že ležal dobesedno razkosan in obglavljen na volilnem bojišču slovenskih občin.

Zopet smo oživel in nagajali tudi v tiskanih izlivih JRKD oziroma JNS in zopet smo smeli oziroma morali prevzeti vlogo nasprotnikov, ki jih je treba temeljito iztrebiti, da ne bi morda delali nepotrebne zgage, kalili prijetnega paševskega miru v taboru JRKD v naši mili domovini in odpirali oči ljudem, ki naj bi ostali slepi v blesku in sijaju gloriole JRKD, čeprav so jih budile k prebujenju in najglobljem spoznanju prave resnice in stvarnega položaja mnogostevilne batine in udarci prav s strani onih, ki so znali dati pred volitvami najslajše in skoraj neizpolnjive obešte in obljube.

Glavni organ JRKD oziroma nove JNS v naši banovini je zapisal nedavno v svojem uvodniku o ponovnih občinskih volitvah, da »je bila po končanih volitvah prva in največja skrb strahovito poraženih opozicijskih voditeljev in podvoditeljev, kako bi omilili svojo blamažo in olepšali svoj polom, obenem pa vili vsaj nekaj novega poguma svojih razredčeni in zbegani vojski.« In to je tudi zapisal, da »so začeli spregledovati še oni, ki so se do takrat dali še hujskati in zapeljivati«. Porazeni voditelji pa da so »inscenirali celo poplavo pritožb na upravno sodišče v Celju«.

Res je, da je bilo vloženih lepo število pritožb proti nepravilnemu postopanju in poslovanju volilnih odborov, res je pa tudi, da je upravno sodišče v mnogih primerih ugodilo pritožbam in odredilo nove volitve v dotičnih občinah. Še druga velika resnica pa je, da so se tudi pristaši oziroma organizacije JRKD pritožili proti izidu volitev v vseh onih občinah, kjer so propadli (kje je vendar ostala tolko opevana in naglašana 99-odstotna zmaga?) in da je upravno sodišče skoraj vse te mnogostevilne njihove pritožbe zavrnilo kot neosnovane in brezpredmetne. Čudno se nam zdi, kako je mogla JRKD pri svojem gostobesednem poudarjanju in hvalisanju svoje znane resnicoljubnosti in objektivnosti pozabiti na navedena dejstva in jih zatajiti v trenutku, ko ji sili skozi usta tolikokrat osramočena in blamirana, pa še v prav težki zimski kožuh oblečena božja hčerka — resnica.

Zato zavračamo očitek, da »naj je bila spekulacija, ki je diktirala pritožbo proti volitvam, že taka ali taka, da so prvo hudo razočaranje doživeli pritožniki že s samo usodo svoje pritožbene akcije,« kar na naslov njegovega vira samega. Isto velja v celoti tudi za nadaljnjo njihovo ugotovitev, »kako strogo je sodišče postopalo in kako rigorozno je tolmačilo zakon« in da so »ti razlogi najboljši dokaz, da so morale biti skoz in skoz iz trte izvite one številne pritožbe, ki so bile od sodišča odbite«.

Odkrito nas pa veseli neko drugo dejstvo, ki ga priznava tudi glasilo JRKD ob koncu svojega članka, ko se sklicuje na rezultate ponovnih občinskih volitev v nekaterih občinah, ki jih je s svojo razsodbo odredilo upravno sodišče. Ta stavek se namreč glasi: »Te številke in ti rezultati govore sami tako jasno in glasno, da je pač vsako podčrtavanje nepotrebno.«

Da, res je, prav ti rezultati in te številke govore sami na sebi, tako jasno in glasno, da ne morejo bolj. Naravnost kričijo, tulijo in obtožujejo, visoko do neba, od obzorja do obzorja. Pred narodnimi zdravimi, čistimi očmi in nihče ne more skrivati stvarnih dejstev, kakor so se dogajala in prav to nas potrjuje, da morata končno zmagati edinole pravica in resnica, ker vsako slepomišenje in potvarjanje poštene, moške besede priprostega in spekulativnih laži nevajenega naroda mora imeti svoj neizogiben konec. Vsem tistim, ki jim je gola, čista resnica še precej, ne le nekaj več, kakor pa trenutni užitek in minljive, kratkotrajne koristi, pridobljene na tako dvomljiv način, da jih ne sme obsijati pekoče solnce poštenja in pravičnosti, ker bi se sicer takoj stopile v kup smrdečega blata, vsem tistim, ki jih je še zelo mnogo med našim narodom, so znane metode, ki so se izvajale pri zadnjem ljudskem glasovanju, ki bi moralo biti res svobodno in nepristransko. Nekaj pa le imamo, česar nam niso mogli ugrabiti vsi zahrbtni, svobodnega človeškega dostojanstva

Narod v borbi:

Pohod Jugoslovanske narodne stranke

Narod sam organizira svojo stranko in povsod pripravlja javne shode in manifestacije v borbi za svoje narodne in politične pravice

Kakor smo že ponovno poročali, se zelo živahno razvija med narodom zlasti zborovalno gibanje s ciljem, da se povsod snuje in krepi Jugoslovanska narodna stranka, ki se bori energično in dosledno za svobodo, pravice in enakost vseh Jugoslovancev. V vseh krajih naše domovine, na področju vseh devetih banovin že obstojajo mnogoštevilne in čvrste organizacije Jugoslovanske narodne stranke, ker se narod sam organizira po vseh vaseh in občinah, da tako dokaže upravičenost in potrebo te svoje stranke. Jugoslovanska narodna stranka je kot opozicijska stranka pokazala v parlamentarni borbi, da gleda z budnimi očmi na težke razmere med narodom in da ostro kritizira ter pobija politiko vladne JRKD stranke, oziroma kakor se po novem imenuje: JNS, o kateri je vsakomur znano, na kakšen način se organizira in še vzdržuje med narodom. Narod se dobro zaveda in čuti, da se svojih skrbi ne bo mogel iznebiti brez dobre in močne organizacije, ki si jo ustvarja v obliki svoje res narodne Jugoslovanske narodne stranke, ki tako s svojim programom, kakor tudi s svojim delom narodu zagotavlja boljšo bodočnost v vsakem pogledu. Zato narod tudi sam organizira velika zborovanja, na katerih daje duška svojemu razpoloženju s pomočjo svojih mladih organizacij Jugoslovanske narodne stranke.

Kakor smo obveščeni, se je vršilo na cvetno nedeljo v Splitu veliko zborovanje za ustanovitev banovinske organizacije Jugoslovanske narodne stranke na področju primorske banovine. V navzočnosti odposlancev iz raznih okrajev se je sestavil akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke za primorsko banovino. Ob tej priložnosti sta bila na zborovanju navzoča tudi narodna poslanca g. Svetislav Hodjera kot predsednik glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke iz Beograda in g. dr. Milan Metikoš, predsednik poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke. Oba narodna voditelja in organizatorja sta imela obširne politične govore, poleg njih pa je govorilo še več drugih govornikov iz raznih krajev primorske banovine, na kar je bil soglasno izvoljen akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke za primorsko banovino s predsednikom g. dr. Oskarjem Tartaglio iz Splita na čelu. Navdušeni narod razvija izredno živahno aktivnost in čvrste organizacije prav v vseh okrajih primorske banovine.

Istočasno, ko se je vršilo zborovanje Jugoslovanske narodne stranke v Splitu, je bil velik shod naše stranke tudi v Pakracu, kjer se je zbralo ogromno število ljudi iz vseh okoliških vasi in občin. Shod se je vršil na trgu in se je ob tej priložnosti vidno opazilo, da je ves narod resnično navdu-

nevredni ukrepi in podvigi naših nasprotnikov: Prosto, nepristransko in točno mišljenje ter gledanje vseh zadnjih dogodkov in pa trdno, neomajno zavest, da prejme vsako delo ali nedelo tudi svoje pravično plačilo. Vse ob svojem času!

Da pa ta čas ne bo predaleč, bo poskrbela Jugoslovanska narodna stranka, ki bo s svojimi mnogoštevilnimi poštenimi, čistimi in zavednimi pristaši, ki jih ima med vsem narodom in katerih mogočne vrste se od dne do dne bolj množijo in zgoščajo, nastopila kaj kmalu v odkriti, brezkompromisni borbi za narodne pravice in zahteve, ki jih mora spoštovati kot največjo svetinjo sleherni pošten sin Jugoslavije, ki je seveda vreden in dostojen.

Tak prevrat, kakor si ga domišljuje JRKD, da ga je izvedla, ljudskemu mišljenju res ni šel v glavo. In tudi ni mogel iti, ker ga naše ljudstvo ni sprejemalo s čistim razumom, z nepokvarjenim vročim srcem in z odkrito, resnicoljubno dušo. Ta namišljeni prevrat se pravih sinov našega naroda ni dotaknil niti kot bežna, trenutna senca. Pravi prevrat v ljudskem mišljenju se kuje v globoki, zdravi notranjosti naroda samega; njegov izliv bo preplaval vse nezdravo, nepošteno in politično-nemoralno, kar še pod silo časa in razmer moramo trpeti na zdravem jugoslovanskem narodnem telesu in bo kot žareča lava iz mogočnega narodnega ognjenika resničnega jugoslovanstva zamoril in uničil za vekomaj vse one pojave, ki nas že dolgo poskušajo zastrupljati z bolezenskimi kalmi nesloge, politične nestrpnosti in bratomornega, brezciljnega boja.

Tudi na praznobesedno hvalisanje o raznih volilnih zmagah bo izgovorjena prav kmalu na pristojnem forumu odločna javna beseda čiste resnice in stvarnosti. Za to je poskrbela Jugoslovanska narodna stranka preko svojih idealnih, junaških in doslednih borcev za zmago pravičnosti, poštenosti, resnice in svetih narodnih pravic.

Na naši težavni poti nam je najtrdnješa, zvesta in zanesljiva opora živa, vesela zavest, da hodi v naši borbi z nami tudi široki narod sam, željan trde, a poštene, dostojne in nekrvave borbe za svoje pravice, za skupno dobrobit in napredek naše velike domovine Jugoslavije!

šen za Jugoslovansko narodno stranko, ki se odkrito in najodločneje bori za narodne pravice. Med govornikom narodnega poslanca g. Miloša Dragovića, tajnika glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke, je nastopil zastopnik oblasti, ki je ponovno prekinil govornika in naposled razpustil shod, kar je med navzočim ljudstvom izzvalo silno nezadovoljenje. Tedaj pa je narodni poslanec g. Miloš Dragović zbrano ljudstvo večkrat in ponovno naprosil, naj se mirno razide; narod je svojega narodnega poslanca ubogal, obenem pa je bil trdno prepričan, da se bo že v najbližnji bodočnosti vršil v Pakracu velik manifestacijski shod, na katerem mora priti več narodnih poslancev Jugoslovanske narodne stranke, ker se je ves narod z navdušenjem in spontano oklenil programa in ideje Jugoslovanske narodne stranke.

Glavni akcijski odbor Jugoslovanske narodne stranke v Beogradu je prejel od akcijskega odbora Jugoslov. narodne stranke v Ljubljani poročilo, da se je tamkaj vršila dne 22. marca konferenca za razporeditev shodov in zborovanj naše stranke v dravski banovini in da je okrajno glavarstvo v Litiji prepovedalo sestanek pristašev in somišljenikov Jugoslovanske narodne stranke dne 25. marca t. l. na Polšniku, zaradi česar je narodni poslanec g. dr. Milan Metikoš, predsednik poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke, še takoj iz Ljubljane poslal g. notranjemu ministru brzojavno pritožbo.

Ta vest, kakor tudi razpustitev shoda v Pakracu, dokazujeta, da se vladna JRKD oziroma JNS med narodom ne počuti ugodno, če se že poslužeje takih metod istočasno, ko se s strani njenega vodstva v senatu izjavlja, da se pričakuje v areni, med narodom nasprotnik iz opozicije v politični borbi. Vladni JRKD oziroma JNS ne bodo pomagale take in podobne metode, s katerimi se narodu preprečuje možnost zborovanj in posvetov, ker se je narod v svojih težkih skrbeh že jasno opredelil proti vladni JRKD oziroma JNS in ne bo treba več dolgo čakati, le do prvih volitev, da bo vladna JRKD oziroma JNS občutila, s kakšno ljubeznijo jo podpira sam narod zaradi njenih »velikih zaslug« in »velikega dela« v sedanjih težkih razmerah.

Razen navedenih shodov med narodom se je vršilo tudi večje število zborovanj v donavski in drinski banovini, kjer so odkrito in javno nastopali za svojo stranko in idejo mnogoštevilni navdušeni borci Jugoslovanske narodne stranke.

Gg. trafikantom!

POŠLJITE OBRAČUN ZA MAREC ZA VSEH 5 ŠTEVILK, OBENEM PA KAR Z OBROTNO POSTO VRNITE NEPRODANE IZVODE, IZKUPICEK ZA PRODANE ŠTEVILKE, ODBIVŠI SVOJO 25% PROVIZIJO, NAKAŽITE PO PREJETI NAŠI POLOŽNICI NA NAŠ ČEKOVNI RAČUN: »EDINOST«, ŠTEV. 12.042.

Svetislav Hodjera,
narodni poslanec in predsednik glavnega
akcijskega odbora Jugoslovanske narodne
stranke:

V borbi za spremembo volilnega sistema

**Sedanji zakon o volitvi narodnih
poslancev se mora spremeniti iz
temelja, ker je ta volilna geome-
trija nevarna za narodno edinstvo**

Dve glavni značilnosti sedanje-
ga zakona o volitvi narodnih po-
slancev sta: prvič državne liste
in drugič posebno favoriziranje
one liste, ki dobi pri volitvah re-
lativno več glasov v vsej državi.

Po prejšnjem volilnem zakonu
so volilci glasovali za okrožne li-
ste; te so imele poleg nosilca za
dotično okrožje tudi še okrajne
kandidate. Po današnjem volilnem
sistemu se liste več ne sestavlja-
jo po volilnih okrožjih, čeprav
imamo tudi še sedaj volilna okro-
žja, temveč se sestavljajo za vsa
država in imajo okrajne kandidate
za vsak okraj. Prej je mogel nosi-
lec okrožne liste sprejeti na svojo
listo za vsak okraj le po enega
kandidata, sedaj pa lahko sprej-
me nosilec državne liste za vsak
okraj toliko kandidatov, kolikor
jih le hoče. Prej je bilo mogoče
zvezati dva upravna okraja v en
volilni okraj, kar je vplivalo na
razdelitev mandatov med kandi-
dati, vezanimi na istega nosilca
okrožne liste, dočim je danes to
spajanje upravnih okrajev nemo-
goče.

Državna kandidatna lista velja
le tedaj, če ima vsaj po enega
kandidata za vsak okraj in če tako
lista predlaga vsaj po 30 predla-
gateljev v polovici okrajev v dr-
žavi, ta polovica vseh okrajev pa
mora biti razdeljena najmanj na
šest banovin. Ti predlagatelji pa
ne predlagajo okrajnih kandidatov,
temveč celotno državno listo. No-
silec liste lahko nato sprejema za
vsak okraj kandidata ali več njih
po svoji lastni volji brez ozira na
razporejenost in izražene želje vo-
lilcev v tem okraju.

Državna lista ni vezana na
stranko in jo lahko predlaga vsak,
vendar pa si je spričel zgoraj ome-
nenih formalnosti težko zamisliti,
da bi se nekomu posrečilo posta-
viti listo, ki se ne bi opirala na
kako politično organizacijo.

Druga značilnost tega volilne-
ga zakona je posebno favorizira-
nje liste z relativno večino glasov.
Po § 62. volilnega zakona se man-
dati razdeljujejo med posamezne
državne liste na sledeči način:
Glavni volilni odbor ugotavlja po
končanih volitvah, koliko glasov je
državna lista prejela v vsej drža-
vi; oni listi, ki je prejela relativno
večino, se dodele tri petine man-
datov v vsakem volilnem okrožju
brez ozira na to, koliko glasov je
ta lista dobila v posameznih volil-
nih okrožjih. Volilnih okrožij je
35 in njihova moč se giblje med
5 in 15 okraji.

Da smo si pa vsaj približno na
jasnem, kakšne možnosti bi mogle
nastati po bodočih parlamentarnih
volitvah in kakšne posledice bi
utegnili roditi taki volilni rezultati,
vzemimo za primer eno volilno
okrožje in prilagodimo nanj vse
te možnosti in posledice.

Po uradnih podatkih, objavljenih
v dnevnem tisku, je volilo pri zad-
njih volitvah dne 10. novembra
1931. vsega skupaj okrog 2.325.000
volilcev, po prav tako uradnih po-
datkih pa jih je približno toliko
volilo tudi leta 1927. Zato smemo
smatrati z veliko verjetnostjo, da
bo tudi pri prihodnjih volitvah vo-
lilo približno isto število volilcev.

Vzemimo, da se bodo bodočih
volitev udeleževale tri državne
liste, ki jih imenujmo: lista A, lista
B in lista C. Vzemimo dal-
je, da je lista A prejela 1.000.000
glasov, lista B 800.000 in lista C
525.000. Glavni volilni odbor bi
razdelil skupno število mandatov,
ki bi znašalo v tem primeru 371,
na sledeči način:

Ker ima lista A relativno večino
v državi, bi se ji takoj dodelile
tri petine mandatov, kar znaša
222, ostanek 149 mandatov pa bi
se zopet razdelil med vse tri liste,
to se pravi: v tej delitvi sodeluje
poleg liste B in liste C tudi lista
A napram temu, ali v kakem vo-
lilnem okrožju lista A ima ali ni-
ma absolutno večino oddanih gla-
sov. V vsakem volilnem okrožju,
v katerem bi bilo število glasov,
oddanih za listo A, večje od skup-
nega števila oddanih glasov za
listi B in C, sodeluje lista A pri
razdelitvi tudi onih dveh petin
mandatov in to ne samo s pre-
sežkom svojih glasov nad skup-
nim številom glasov z liste B in
C, temveč nasprotno s celotnim

Volilni okraj	Skupno število volilcev	V o l i j o			Opomba
		za A listo	za B listo	za C listo	
Št. 1	10.420	420	9.400	600	Debelo tiskane številke pomenijo, s koliko glasovi je bil v posameznih okra- jih izvoljen narodni posla- nec.
Št. 2	9.700	400	9.100	200	
Št. 3	9.360	360	8.650	350	
Št. 4	8.820	320	8.100	400	
Št. 5	8.300	300	7.200	800	
Št. 6	7.750	250	7.000	500	
Št. 7	7.230	230	3.000	4.000	
Št. 8	5.200	200	2.300	2.700	
Št. 9	4.690	190	2.000	2.500	
Št. 10	3.380	180	1.500	1.700	
Št. 11	3.150	150	1.350	1.650	
Skupaj	78.000	3.000	59.600	15.400	

Glavni volilni odbor je, ko je
ugotovil, da ima lista A relativno
večino glasov v državi, odredil tej
listi tri petine mandatov v vsa-
kem volilnem okrožju. Po zakonu
se te tri petine mandatov dele naj-
prej na kandidate, vezane na listo
A, ki imajo absolutno večino gla-
sov v svojih okrožjih; ker takih
kandidatov, vezanih na listo A, v
tem volilnem okrožju št. 6 ni, se
dele mandati med one kandidate,
vezane na listo A, ki so dobili naj-
večje število glasov. V tem kon-
kretnem primeru bi dobili manda-
te kandidati, ki so prejeli v prv-
em okraju 420, v drugem 400, v
tretjem 360, v četrtem 320, v pe-
tem 300, v šestem 250 in v sed-
mem 230 glasov, dočim bi kandi-
dati z liste B, ki so v teh istih
okrajih dobili po vrsti 9400, 9100,
8650, 8100, 7200, 7000 in 3000 gla-
sov, ostali brez vsakega mandata.

Po tej prvi delitvi deli glavni
volilni odbor ostale štiri mandate
(preostali dve petini). Ker lista A
ni dobila absolutne večine v tem
volilnem okrožju, sploh ne sode-
luje pri delitvi teh 4 mandatov. Ti
mandati se sedaj dele prvenstve-
no na one kandidate, ki so prejeli
v teh preostalih okrajih, t. j. v
okraju št. 8., 9., 10. in 11. absolut-

število glasov, oddanih v tem
volilnem okrožju za listo A. To
pomeni, da bi v tem primeru še
večji del preostalih 149 mandatov
pripadel listi A.

Po statističnih podatkih o zad-
njih volitvah je volilo v varžarski,
moravski in donavski banovini, v
Beogradu in v onem delu drinske
banovine iz predkumanovske Sr-
bije okrog 1.200.000 volilcev in je
možna verjetnost, da bi lista A prav
v tem kraju dobila največje šte-
vilo glasov, da bi pa v onem dru-
gem, zahodnem delu naše države
dobila zelo majhno, skoraj nezna-
tno število glasov. Ta domneva je
toliko mogoča, ker ni potrebno,
da bi bila lista A ona, ki vrši vo-
litve, to je ona, ki ima volilni
mandat, ker smo imeli že v pred-
vojni Srbiji primere, da je preje-
la stranka v opoziciji kljub javnim
volitvam ne le relativno, temveč
absolutno večino glasov.

Vzeli smo torej primer, da pre-
jme lista A v zahodnem delu naše
države zelo majhno število gla-
sov. Za primer naj nam sedaj slu-
ži volilno okrožje št. 6, bivše
varaždinsko okrožje, to je Zagor-
je. Zagorje je na Hrvaškem isto,
kar je v Srbiji Šumadija. To volil-
no okrožje ima 11 okrajev in bi
dobila po volilnem zakonu (§ 61)
lista A tri petine mandatov in so
te tri petine v tem primeru z za-
konom določene v sedmih okrajih
brez ozira na število glasov, od-
danih v tem volilnem okrožju za
listo A. Leta 1927. so tu volili
78.504 volilci. Vzemimo, da je li-
sta A v tem volilnem okrožju do-
bila 3000, glasov, lista B 59.600 in
lista C 15.400. Ti glasovi so raz-
deljeni po okrajih po sledeči ta-
beli:

čumur. Naj se je že hotelo doseči
karkoli, vendar se je moglo to
vendar storiti po kakem drugem
volilnem sistemu. V tem cilju sem
predložil tudi jaz več predlogov
še v skupščinskem odboru, ven-
dar pa o njih takrat sploh nihče ni
hotel niti razpravljati.

Prepričan sem, da ta volilni si-
stem ni le v duhu edinstva našega
naroda, temveč da bi nasprotno
utegnil mnogo, zelo mnogo škodo-
vati prav temu edinstvu. Prizna-
vam, da ne bi nikakor znal razlo-
žiti in pojasniti kakemu Zagor-
cu, zakaj niso poslanci oni ljudje,
ki jim je narod izrekel zaupanje
s frapantno 90-odstotno večino,
temveč so postali poslanci oni, o
katerih se sme upravičeno reči, da
jih narod sploh ni volil. Prepričan
pa sem tudi, da temu Zagorcu po-
trebnega pojasnila, ki bi ga moglo
prepričati, ne bo mogel dati tudi
nihče drugi. Taki rezultati bi se
utegnili prav lahko pojaviti v po-
lovici volilnih okrožij v državi in
smemo zato s polno upravičenostjo
in gotovostjo računati, da bodo
povsod izzvali veliko nezadovolj-
stvo, katero bodo še podpihovali
prav s tem volilnim sistemom vsi
oni, ki so nasprotni edinstvu naše-
ga naroda.

Isto se bo zgodilo tudi v Šuma-
diji, če bo lista A dobila pretežni
del oddanih glasov v zahodnem
delu naše kraljevine. In takrat bo-
do Šumadinci imeli priložnost ka-
diti kot svoje poslance ljudi, ka-
terih nikoli v življenju niso niti
videli niti o njih kaj slišali niti ni
narod zanje glasoval. Za narodne
poslance bodo prišli ljudje, ki so
prejeli morda vsega skupaj komaj
po 6 do 7 odstotkov glasov, do-
čim ne bodo oni, za katere se je
izjavil narod skoraj soglasno in
enodušno, sploh prišli v narodno
skupščino kot njegovi zastopniki.

Zato smatram, da je današnji vo-
lilni sistem nevaren za narodno
edinstvo.

Predpostavili smo, da je dobila
lista A v vzhodnem delu naše dr-
žave od 1.200.000 glasov, ki so bili
oddani na tem ozemlju, okrog 900
tisoč, dočim sta dobili listi B in
C na istem ozemlju okrog 300.000
glasov. V tem primeru bo imela
lista A skoraj v vseh volilnih
okrožjih na tem ozemlju absolut-
no večino glasov in si bo tako
pridobila pravico na razdelitev tu-

di ostalih dveh tretjin mandatov,
in sicer s polnim številom glasov
oddanih v vsakem volilnem okro-
žju. Listi B in C moreta dobiti
mandate le v onih okrožjih, v ka-
terih so njuni kandidati prejeli ab-
solutno večino oddanih glasov in
to zopet le pod pogojem, da ti
okraji niso že všteti v onih treh
petinah, ki si jih je že prisvojila
lista A. V zgoraj navedenem pri-
meru smo videli, da je imela lista
B v šestih okrajih ne le absolutno
večino, temveč 90 % od celotnega
števila oddanih glasov, ni pa do-
bila niti enega mandata. Jasno je,
da ne bi na tem ozemlju — z
majhnimi izjemami — listi B in C
dobili niti enega mandata. To
ozemlje daje 171 narodnih poslan-
cev; lista B in lista C z okrog
300.000 glasovi ne bi mogli raču-
nati na več, kakor 3 do 5 man-
datov, dočim bi jih dobila lista A
166 do 168. Na zahodnem ozemlju
pa bi dobila lista A po sistemu re-
lativne večine 122 mandatov, kar
bi ji dalo z omenjenimi 168 man-
dati 290 poslancev in če ima še
absolutno večino v kakem volil-
nem okrožju v zahodnem delu na-
še države, bi se to število dvig-
nilo še za nekaj mandatov.

Iz vsega tega izhaja, da bi lista
z 1.000.000 glasov dobila okrog
300 mandatov, listi B in C skupaj
pa s skupno 1.325.000 glasovi le
okrog 70 mandatov. Po tem vo-
lilnem sistemu bi utegnili nastati
tudi še ta anomalija, da bi lista C
s 525.000 glasovi dobila več man-
datov, kakor pa lista B s 800.000
glasovi, primer s šestim volilnim
okrožjem pa nam kaže, da obstoji
tudi možnost, da dobi lista B z
800.000 glasovi samo svojega no-
silca liste za poslanca.

Omenjenih 70 poslancev, ki se
dele med listi B in C, bi bili v pre-
težni večini, če že ne vsi, z zahod-
nega ali vzhodnega ozemlja Jugo-
slavije, kar bi pomenjalo, da bi
bili skoraj vsi Hrvati in Slovenci
ali pa vsi Srbi. Z drugimi beseda-
mi povedano: v narodno skupščino
bi prišla močna opozicijska
skupina, ki bi dobila po sili volil-
nega zakona pretežno versko in
plemensko obeležje.

Zaradi vsega tega ponovno tr-
dim, da je današnji volilni sistem
nevaren za narodno edinstvo in da
dosega prav one rezultate, ki jih
izrecno prepoveduje § 13. ustave.

Iz vrst naših voditeljev in borcev

Dragotin Perko

Narodni poslanec in član glavnega
akcijskega odbora Jugoslo-
vanske narodne stranke g. **Drago-
tin Perko**, upokojeni podpol-
kovnik, je bil rojen v Varaždinu,
kjer je tudi obiskoval gimnazijo,
na kar je končal vojaško akade-
mijo in bil kot častnik dodeljen
generalnemu štabu. Bil je tudi dal-
je časa profesor višje vojaške
realke.

Poslan je bil v znani diplo-
matski misiji z akreditivnim pi-
smom in polnomočjo dne 4. no-
vembra leta 1918., da kot prvi
častniški odposlanec vpostavi dr-
žavno zvezo med jugoslovanski-
mi pokrajinami bivše Avstro-
Ogrske monarhije in med kralje-
vino Srbijo. Kot tak je prispel v
Beograd in se mimo čet nemškega
maršala Mackensena preko
Klenka, Šabca in Valjeva prebil
do srbskih čet, kjer je bil sprejet
v avdienci pri takratnem prestol-
onasledniku Nj. Vel. Aleksandru,
kateremu je prinesel uradno po-
ročilo o najvažnejšem sklepu hr-
vaškega sabora v Zagrebu, s ka-
terim je sabor dne 29. oktobra
leta 1918. soglasno sklenil odcepi-
tev od Avstro-Ogrske in zedinje-

nje vseh pokrajin bivše monarhi-
je, kjer prebivajo Jugoslovani, s
kraljevino Srbijo pod junaško di-
nastijo Karadjordjevičev. Pozneje,
o Božiču leta 1918., je sodeloval
kot poveljnik glavnih vojaških sil,
ki so zavzele Medmurje.

Pred vzhodom jugoslovanskih
čet v Čakovcu, glavno mesto
Medmurja, se je udal g. Perko
takratni poveljnik madžarskih čet
von Gieri z besedami: »Gospod
podpolkovnik, pokorno vam izro-
čam mesto Čakovec in Medmur-
je!« Od tega trenutka dalje je bilo
Medmurje naše, jugoslovansko!
Kot vojaški upravitelj Medmurja,
ki so mu bile podrejene tudi ci-
vilne oblasti, kakor tudi poveljnik
varaždinske županije in pozneje
tudi Prekmurja, je pokazal g. Perko
odlične zmožnosti. Kot povelj-
nik na severni fronti naše domo-
vine in kot strokovnjak v vseh
upravnih vprašanjih je bil tudi od-
likovan z redom Belega orla IV.
stopnje in Sv. Save III. stopnje.

Leta 1921. je bil upokojen in je
živel stalno v svojem rojstnem
mestu Varaždinu. Za narodnega
poslanca je bil izvoljen pri zad-
njih skupščinskih volitvah leta
1931. v okraju Prelog v Med-
murju.

Sedaj se pa moramo vprašati,
s čim se da opravičevati tak ab-
surd? Jaz mislim, da prav z ni-

Delo naših poslancev v narodni skupščini

Poleg predsednika poslanskega kluba Jugoslovanske narodne stranke g. dr. Milana Metikoša je imel v veliki načelni proračunski razpravi dne 26. februarja t. l. daljši, pa zelo kritičen govor tudi narodni poslanec in tajnik glavnega akcijskega odbora Jugoslovanske narodne stranke g. dr. Nikola Kešeljević, iz čigar izvajani posnemamo danes nekaj odstavkov o

izrabljanju našega naroda po tujih velekapitalističnih podjetjih

»V skupščini je govorilo 125 narodnih poslancev, ki so tudi predložili interpelacijo o zlorabah v bosenskih gozdovih, kjer ljudje na posledicah takih zločinskih akcij neizmerno trpe. Toda te izkušnje še niso izučile pristojnih činiteljev, da bi varovali ubogi, preprosti narod pred takimi in podobnimi izkoriščevalci. Tako so se pojavile nedavno v raznih krajih Črne gore (zetske banovine) razne tuje velekapitalistične podjetniške družbe, ki kupujejo tamkajšnje gozdove po 2 Din kuhični meter lesa. Predstavljate si lahko, po kakšni ceni in kako lahko te družbe črnogorski les prodajajo na zunanjih tržiščih, če ga kupujejo malone zastonj. Obenem pa moramo tudi pomisliti, da so ti gozdovi edino sredstvo, s katerim se tamkajšnje prebivalstvo še more preživljati. Pristojni činitelji niso niti s prstom ganili, da bi preprečili to zlorabljanje in izkoriščanje našega bednega naroda po omenjenih tujih pijavkah, kakor tudi niso niti z besedico poskrbeli, da bi se ti gozdovi, ki so last mnogočlanskih plemen, zaščitili in se goličave pogozdile.

Tuje velepodjetje, ki je kupilo te gozdove, je izplačalo proti njegovi volji dosedanjemu lastniku, celumu plemenu, na račun kupnine predujem v znesku 1.500.000 Din. Vse gozdove je dalo preceniti po tujem, podkupljenem strokovnjaku, češ da v naši državi nimamo za to sposobnih in zanesljivih strokovnjakov. Ko pa je podjetje spoznalo, da se mu kupčija kljub smešno nizki ceni z ozirom na slab položaj na svetovnem lesnem trgu zaenkrat ne bo izplačala, je brezobzirno razdrlo kupčijo, ni zgradilo cest in zaposlilo toliko in toliko naših domačih delavcev, kakor je v pogodbi obljubilo in se tudi obvezalo. Nasprotno je bilo to tuje podjetje še tako nesramno in predržno, da je še po svoji likvidaciji tožilo osleparjeno črnogorsko pleme za povračilo danega predujma, ki so ga morali ubogi ljudje na podlagi razsodbe pristojnega sodišča tudi res vrniti. Pri takem dogajanju mora človeku pač pamet obstati. Vse navedeno je čista resnica, ki jo lahko dokazem s samimi uradnimi originalnimi dokumenti, ki jih imam v rokah.

Gospoda, ko že govorimo o teh podjetjih, pa naj so to domača ali tuja, si ne prikrivajmo resnice, da se znajo ta velepodjetja, da so le »težka« in kapitalistična, v zavesti, da jim nihče ne more doživeti, na vse mogoče načine in izredno spretno, seveda z nekogar pomočjo, izogibati svojim obveznostim na škodo našega domačega prebivalstva in naše države. Poleg tega se ta velepodjetja, čeprav tega ne bi smela delati, kartelirajo in tako imamo danes dolgo vrsto teh nedovoljenih kartelov, ki sistematično upropaščajo naš narod. Naj navedem le skro-

men primer: V skupščini je bil nedavno sprejet zakon, da morajo odslej plačevati producenti cementa od svojega dobička in zasluzka po 1500 Din takse od vagona cementa. Prav nihče ni nastopil proti temu, ker je bil vsak prepričan, da so ti producenti cementa dovolj zaščiteni, da je njihov zaslužek zelo visok in da delajo brez konkurence. Zgodilo pa se je nekaj neverjetnega. Še preden je bil zakon sprejet in uveljavljen, so producenti cementa že podražili cement za 1500 Din pri vagonu, čeprav tega nikakor ne bi smeli storiti, ker zakon izrecno določa, da morajo to novo takso plačevati producenti cementa od svojega zaslužka. Ti producenti so se enostavno kartelirali, po vsej državi so nastavili enotne cene in so si razdelili svoja interesna ozemlja. Da bi se proti tem nezakonitim kaj ukrenilo, doslej še nisno slišali ali videli.

Znano vam je, koliko zla in hudega je pri nas povzročila tvrdka »Bata«. Sami ste brali v listih, da je to podjetje nekega dne samo v eni svojih beograjskih podružnic (nasproti hotela »London«) v 8 poslovnih urah napravilo 875.000 Din izkupička. In ta tvrdka ima svoje podružnice po vseh krajih naše države, v vsakem večjem mestu, mestecu, trgu in celo vasi, dočim vidite na drugi strani deset in deset tisoče naših poštenih čevljarjskih obrtnikov, ki ostajajo brez dela, brez skorjice kruha, poleg njih pa stradajo stotisoči njihovih žen in otrok, vse to po zaslugi tvrdke »Bata«. To podjetje pa je sedaj napravilo zopet nekaj novega. Dobilo je koncesijo za tovarno usnja. Tvrdka kupuje pri nas kože, takorekoč nam odira našo kožo in jih pošilja v tujino, v zameno pa nam daje uvoženi kavčuk. Namesto, da bi tvrdka kože, ki jih pokupi v naši državi, predelovala v usnje pri nas, jih rajši izvažajo in uvažajo k nam kavčuk, za katerega diktira cene, kakršne le hoče.

Pa ne le tuja, tudi domača velepodjetja so mnogo grešila oziroma so bila izključna eksploatacijska domena raznih direktorjev, bančnikov, upravnikov itd. Naj vas samo spomnim na mnogoštevilne propadle banke, na krizo in spremembo v Narodni banki, na razne druge državne ali privilegirane ustanove, na državna veleposesstva, predvsem na Belje, kjer je bil upravnik oziroma direktor izmenjan itd. Še vedno pa ni javnosti znano, ali je bila proti temu odpuščenemu upravniku uvedena preiskava in še vedno ni točno ugotovljen dejanski stan pri raznih zamotanih manipulacijah na tem bogatem viru vsemogočega zaslužkarstva. Zakaj, gospodje poslanci, ne razpravljate v narodni skupščini teh in drugih podobnih zadev in afer? Vprašam vas: zakaj ti razni kompromitirani gospodje še vedno niso pod ključem, kamor že davno spadajo? Mar na koncu koncev ne bi bilo boljše, da bi se na Belju naselili oni, ki so brez zemlje in katerih imamo v naši države zelo mnogo ter bi se tako ustvarila tamkaj iz nacionalnih elementov mogočna trdnjava, v kateri bi bili branilci ljudje, ki bi se na Belju preživljali in ki bi branili državo, katero so dosedanjji gospodje na njenih posestvih in v njenih ustanovah le sleparili in »pljačkali«.

Ker moram že končati svoj govor in ker mi grozi gospod predsednik skupščine, da mi bo vzel besedo, češ da sem predolg

v svojih izvajanjih, naj ugotovim samo še nekaj: Ne morem najti primerne izraza za to, kar se dogaja in kakor hočete vi reševati krizo med narodom. Popolnoma nasprotno boste dosegli, če hočete na pr. javna dela v Črni gori in drugih takih pokrajinah izvajati iz dohodkov takse na bencin, da se tamkaj izboljša promet in če hočete zbrati fonde za javna dela v Primorju iz takse na vino, ko vendar veste, da je to edini življenjski vir vsega tamkajšnjega prebivalstva. To ni več nobena fantazija, temveč je popolnoma nemogoča stvar oziroma popolnoma namerno uničevanje teh pokrajin in preprečevanje vsega onega, kar bi mo-

glo tamkaj oživetiti narodno gospodarstvo.

Gospodje! Ne gre za prav nič drugega, kakor le za ugotovitev, da ste vi vsi, ki tvorite vladno večino, v tem pogledu neozdravljivi, da vam je ta sistem uprave in postopanja z narodom že prešel v kri in meso in da več ne znate, ne morete in tudi ne smete delati drugače, kakor delate, ali vam pa vsaj ni resno do tega. Vse dotlej, dokler se v naši državi ne bodo izmenjale generacije in ne bodo prišli na vaše mesto novi ljudje, vse dotlej bosta naš narod in naša država zaman čakala na rešitev iz sedanjega težkega položaja.«

Iz našega pokreta

POLŠNIK.

Da so tudi pri nas prava tla za razvoj Jugoslovanske narodne stranke, smo videli pred dnevi iz pristopne liste novih članov, ki jih imamo že okrog 200, čeprav so posamezne vasi močno oddaljene med seboj in tako manjkajo tesnejši stiki med njimi. Kljub terorističnemu nastopanju naših političnih nasprotnikov, ki jim prav nobeno sredstvo za doseg njihovih strankarskih interesov ni preveč nedostojno in poštene načelne borbe nevredno, ljudje ne izgubljajo poguma in vztrajajo na poti ter vzornem programu Jugoslovanske narodne stranke. To bodo naši ljudje pokazali tudi v nedeljo 15. aprila, ko se bodo ponovile lanske občinske volitve, ki so bile razveljavljene. Nobenega dvoma ne more biti, da bodo izpadle tako, kakor more biti le v skladu s poštenostjo, pravičnostjo in redom. Očitanje protidržavnosti in punktaštva s strani nekaterih fanatičnih nasprotnikov se zavrača samo s treznim, odkritim in pravičnim državljskim nastopom naših volilcev. Zato nas ni strah bodočnosti. Vztrajali bomo v nelahki borbi za zmago poštenosti in pravičnosti, ker smo prepričani, da bodo lepši dnevi naše bodočnosti izpametovali tudi še razne zapeljance v naši sosesčini in da se bomo čimprej našli vsi pošteno misleči jugoslovanski državljani v res konstruktivnem delu za skupen napredek.

Povedati vam moram, da si ustvarite pravo sodbo o odmevu, ki ga je našla Jugoslovanska narodna stranka v naši lepi, a hriboviti občini, popolnoma nepristransko lahko iz dejstva, da so velike množice zrelih mož in fantov z nestrpnostjo pričakovale nedeljsko jutro 25. marca, ko bi se imel pri nas vršiti napovedani članski sestanek, ki pa je bil v zadnjem trenutku prepovedan zaradi »javnega miru in reda«. Razhajajoči se domačini so se spraševali: zakaj? Koliko sestankov in zborovanj je že imela tukaj JRKD oziroma JNS, pa se še nikdar nista ogrozila javna varnost in mir. Če bi imeli mi, člani Jugoslovanske narodne stranke, kak namen in povod razgrajati, bi ga imeli nedvomno takrat mnogo bolj, kakor pa sedaj, ko je šlo le za prijateljski razgovor in pomenek o delu naših poslancev in o organizaciji naše stranke. Če so pa morda imeli režimovci namen kršiti red in mir, je to zanje žalostno izpričevalo. Zdi se nam, da so gospodje okrog okrajne in krajevne organizacije JNS nekoliko bolj poučeni o prepovedi našega sestanka, ker ti gospodje tudi prav točno vedo, da bodo pri nas v kratkem ponovne svobodne občinske volitve in se že naprej boje ponovne naše zmage. Čeprav bi radi pridobili nekatere naše volilce na svojo stran z raznimi ob-

ljubami, jim javno povemo, da je ves njihov trud zaman, ker smo že jasno videli, kako so izpolnili in še izpolnjujejo svoje zadnje, lanske obljube. Vas v Ljubljani pa prosimo, da pošljete čimprej med nas svojega zastopnika, s katerim bi se res lepo in po bratovski razgovorili o naših skupnih smernicah v bodočem delu, kajti na Pošniku vihra odslej v vsej mogočnosti ponosni prapor Jugoslovanske narodne stranke.

Prepoved sestanka so izrabili naši nasprotniki za agitacijo proti Jugoslovanski narodni stranki, češ da itak nič ne pomeni in da se sploh ne sme javno razvijati. Zadnja »Edinost« je popolnoma ovrgla ta zlobna podtikanja in izmišljotine, v nas pa je še razpihala navdušenje za našo Jugoslovansko narodno stranko, čeprav mora marsikdo izmed nas marsikaj neprijetnega in trpkega pretrpeti s strani brezobzirnih političnih nasprotnikov. Toda tolažimo se s pregovorom: »Svaka sila do vremena!« Takoj po končanih lanskih občinskih volitvah so bili vsi oni, ki so volili opozicijsko listo, odpušteni z dela na banovinski cesti, katere velik del se gradi na ozemlju naše občine. Dne 2. aprila pa je bilo javno razglašeno, da se bo zopet sprejelo iz naše občine okrog sto oseb na delo, toda le oni, ki bodo pri ponovnih volitvah volili JNS. »Če ta razglas komu ne ugaja, naj se pritoži.« je izjavil ob tej priložnosti neki občinski funkcionar. Pričakujemo od vas v vodstvu stranke, da se boste zavzeli za nas, ki živimo v zadnjem času res kakor popolnoma brezpravna raja. Vsi, ki smo pošteti, iskreno želimo, da bi se spoštovali zakoni in se tudi napram vsem enako izvajali. Menda ne bodo tudi v bodoče protežirani pred nami le oni, ki še zdajpazdaj pobrenkajo na zarjavele strune JRKD oziroma JNS, čeprav jim to brenkanje vidno ne gre od srca. Prepričan sem, da bodo resničen položaj spregledali tudi tisti, ki danes nočejo, ne smejo ali ne morejo odpreti svojih oči že zaradi tolikega gramozja, nametanega jim v oči. Mi pa, ki smo in bomo ostali trdnih živcev in zdravih oči, se bomo z vami skupno borili za poštenost in pravice, ki nam pripadajo po zakonih. Trdno zaupamo v vašo pomoč in zato ostajamo zvesto ob strani naše Jugoslovanske narodne stranke! — Š. P. M.

IZ PREKMURJA.

Nisem mislil, da bo Jugoslovanska narodna stranka že takoj ob prvem pojavu »Edinosti« našla pri nas tako navdušen sprejem. Ljudje naročajo »Edinost« sami, brez prigovarjanja; javljajo se ugledni možje, ki nabirajo člane za stranko. Samo v eni vasi je prvi mah prijavilo vstop 70 članov. Jaz vidim v tem začetek konca JNS pri

nas, ki je itak nastajala le na pritisk. V neki občini n. pr. so občani pristopili v to stranko le, da rešijo priljubljenega učitelja premestitve, ki mu je grozila, če ne izvede te organizacije. Ljudje so s to stranko zelo nezadovoljni, izvemši one, ki imajo od nje dobiček. Uvideli so, da se ni izpolnila nobena želja, ki jo je ljudstvo izreklo. Gospodarski položaj je obupen, kmetje nimajo niti za sol niti za petrolej, da ne govorim o drugih potrebah. Na drugi strani pa vidimo, kako nekateri bogatijo, prireajo zabave, kjer se pije in pleše do onemoglosti kar ob dveh godbah, kakor n. pr. letošnji mesarski bal v Murski Soboti. Edini vir dohodkov našega kmeta je živina, za njo pa ima nakupovalni monopol samo en kpec. Kakor hitro se pojavi v naših krajih za živino kak drug kpec, ki kupuje malo dražje, pa pri tem še vseeno dobro zasluži, v kratkem izgine. To smo videli pri kupcih iz Hrvaške, Italije, prav tako pa je prenehala z nakupovanjem tudi Kmetijska družba iz Ljubljane, ki je, čeprav je živino dražje plačevala, še vseeno sijajno zaslužila, kakor se je izrazil njen funkcionar. Sedaj kupuje ta družba živino v mariborskem okraju, kontingent za izvoz pa ji je preskrbljen od odbora za delitev kontingenta v Beogradu, čigar član je tudi poslanec g. Benko. Vsi naši nekdanji trgovci z živino, ki so skrbeli za poštene cene, so prenehali že pred leti s trgovino, ker ne dobe kontingenta za izvoz, kakor sami trdijo. Naše ljudstvo pa vidi razliko med cenami pri nas in prodajnimi cenami v inozemstvu. Pri nas se plačuje kg bika od Din 2.50 do 3.50, predlanskim celo pa 1 Din do 1.50, prodaja pa se v Avstriji po 9 do 11 Din. To vprašanje nas zanima!

O teh kupčijah z živino bomo še pisali, ker je to za nas najvažnejše vprašanje.

Kako se pri nas narod budi, se vidi iz izredne skupščine naše gasilske župe, ki se je vršila dne 29. marca letos. Lani je bil za njenega načelnika izvoljen priljubljeni šolski upravitelj g. Džuban iz Križevcev. Pa je prišlo povelje, da on ne more biti načelnik, ker ne biva na sedežu župe. V zakonu pa ni nikjer tega predpisa, niti se to ne prakticira v drugih okrajih. Tako je na pr. v Ptujju župni načelnik doma v drugi občini izven sedeža okraja Ptujja. Naše izredne gasilske skupščine se je udeležilo nad 200 delegatov iz vsega okraja. Soboška gasilska četa, ki uživa v javnosti poseben sloves, je predlagala za načelnika poslanca g. Benka, ki je par dni prej vstopil med nje. Podeželski delegati, sami kmečki ljudje, pa niso hoteli o tem ničesar slišati in padali so ostri govori in medklici. Pred letom dni bi kaj takega ne bilo mogoče. Zahtevali so tajne volitve, kar pa se jim ni dovolilo. Glasovali so tedaj javno in je dobil g. Džuban nad 150 glasov, navzoči g. Benko pa le okrog 50. Ker se ne dovoli g. Džubanu, da bi bil načelnik, je postal to g. Benko, čeprav je dobil komaj pičlo četrtno glasov. Kdor je še dvomil o tem, kako je g. Benke izgubil zaupanje volilcev, se je mogel sedaj prepričati, da mu mandata ne bo rešilo niti hvalisanje v njegovi »Murski Krajini« niti mu ga ne bodo ohranili njegovi soboški trabanti.

Zanimivo je, da se gasilcem ni dovolilo tajno glasovati, čeprav zakon o gasilstvu izrecno govori o tajnih volitvah. Pa menda velja v tem pogledu za Prekmurje drugo stališče. Saj se letos tudi ni dovolilo na občnem zboru našega Sokola tajno glasovanje in je žup-

no starešinstvo to stališče odobravalo, češ, javno glasovanje je pravilno in demokratično(!). Ko pa je imela pred kratkim Mariborska Sokolska župa svoj občni zbor, je veljalo za volitve uprave — tajno glasovanje! Ali res velja za Prekmurje izjemno stališče? Najbrže se gospodje zavedajo, da bi jih tajno glasovanje odneslo s površja, kamor so prišli le z grožnjami proti volji večine.

Toliko za danes.

Vse pa, ki odobravate program in zahteve Jugoslovanske narodne stranke, prosim, da takoj začnete pridobivati člane po načinu, kakor ga predpisujejo njeni statuti, ki ste jih čitali v »Edinosti«. Vse prijave pošiljajte v Ljubljano na uredništvo »Edinosti« za tajništvo stranke; v kratkem bomo pa javili, kje boste lahko oddajali te prijave pole v Murski Soboti. Nato bomo sporazumno s prijavitelji člani določili sestanek za ustanovitev krajevnih organizacij. **Obenem pa agitirajte za »Edinost«! Ako še nikdar, velja sedaj velika resnica: vsak naročnik »Edinosti« in član Jugoslovanske narodne stranke pomaga ozdravljati naše obupne gospodarske razmere in pripravljati boljše bodočnost!**

ŠALEK PRI VELENJU.

Tudi mi, črni rudarji v črni zemlji, smo bili potrebni one jasne luči, ki sije iz programa in dela Jugoslovanske narodne stranke na vse one, ki jih današnje težko življenje z vsemi onimi, ki ga vodijo in uravnavajo, vred, odnaša od brega s kruhom in zadovoljstvom. Čeprav smo preprosti, delovni ljudje, smo takoj v srcu spoznali, da je samo naša Jugoslovanska narodna stranka res naša prava mati, vodnica in rešnica. Prosim vas v svojem imenu, kakor tudi na željo svojih neštetihih tovarišev, da nam pošljete vse dosedanje številke »Edinosti« in da nas na podlagi priloženih prijav vpišete v člane stranke ter med naročnike lista. Želimo vam obilo uspeha za našo skupno lepšo bodočnost in pošteno, dobro stvar.

M. K., rudar.

POLJANSKA DOLINA.

Kako so se vršile in tudi končale ponovne občinske volitve v občini Trata, sem vam že podrobno poročal in vas ponovno prosim, da obvestite vse pristojne činitele o tem, obenem pa po možnosti že v prihodnji številki objavite de-

janski stan in našo pritožbo na upravno sodišče v Celju. Članov se je po zadnjem izkazu priglasilo že 128, tako da bomo imeli ustanovni občni zbor že v najkrajšem času obenem s krajevnimi organizacijami Jugoslovanske narodne stranke v Poljanah, Oselici in Žireh, kjer je naša stranka zavzela neverjetno velik, borben razmah in napredek. Sicer pa se temu ne

smemo čuditi, ko pa vidimo vsak dan bolj jasno, kje nas čaka res lepša bodočnost in izpolnitev vseh naših želja in zahtev in kje se nam že od nekdanj dajajo le prazne obljube. Naše čvrste člane vrste, zlasti pa navdušene naše mladine naj vas podpira, da boste še nadalje vztrajali v borbi za naše skupne ideale. Narodni pozdrav. — M. M.

Dogodki po svetu

Razorožitveno vprašanje dela še vedno najbolj preglavice zahodnim evropskim velesilam. Francija in Anglija sta se sporazumeli, da se skliče predsedstvo razorožitvene konference k zasedanju dne 10. aprila. V zvezi s tem so vodilni državniki uprizarili celo vrsto diplomatskih akcij in potovanj, ki pa doslej še niso razčistile evropsko-političnega položaja tako, kakor bi bilo pričakovati. Zanimive pa so mrzlične vojaške priprave vseh zainteresiranih držav na njihovih najvažnejših vojnih oporiščih in ozemljih. To je dovolj važna in značilna ilustracija vseh prikritih in zagonetnih zunanje-političnih ukrepov in razgovorov.

Podonavje je slejkoprej bistvo skrbi srednjeevropskih držav, katero pa tudi ne spremljajo brez vidnega interesa posredno prizadete velike evropske države. Po poti, ki so jo začele hoditi nekatero srednjeevropske države, se ta problem nikakor ne bo dal rešiti kljub znatnemu vplivu Italije. Neizpodbitna resnica je, da se da to kočljivo vprašanje reševati le s soglasjem in sodelovanjem Male antante, ki je že odkrito povedala svoje stališče in ki je vse morebitnosti že v samem začetku postavila ob stran kot brezplodna slepmišenja na račun mirovne, toda odločne zunanje politike držav Male antante in njenih zaveznikov, zlasti z ozirom na znosno gospodarsko sožitje in varnost miru v srednji Evropi. Zdi se, da stare, tradicionalne intrige gotovih politikov interesno prizadetih držav ne morejo nikogar več ogrevati in da stare izdajniške izkušnje izzivajo popolnoma drug odmev, kakor pa smo ga bili vajeni v predvojni dobi.

Morlice preiskovalnega sodnika Princeja so francoske oblasti baje že izsledile in jih spravile na varno. Zaenkrat drže oblasti vse gradivo v najstrožji tajnosti, pričakujejo pa

se v zvezi s tem prav senzacionalna razkritja. Kako bolno je bilo vse notranjepolitično življenje v tej prijateljski republiki, dokazuje dejstvo, da so morali romati za zamrežena okna kljub vsej znani francoski obzirnosti in vljudnosti celo ljudje, ki so se izkazali v najtežjih dneh svetovne vojne kot junaki in odločilni reševalci domovine.

Češko-poljski spor se bo najbrže po posredovanju Francije mirno in brez vidnejših zunanjih znakov zadovoljivo likvidiral. Poljska je imela kljub zgodovinskim izkušnjam ponovno priložnost preizkusiti nemško »ljubezen in zvestobo« na lastnih plečih.

Tudi grški senat je soglasno odobril balkanski pakt, ki je bil sklenjen med Jugoslavijo, Romunijo, Grčijo in Turčijo. Ob tej priložnosti je imel zelo zanimiv govor grški zunanji minister g. Maximos, ki je v svojih izjavah odprl zelo široke možnosti na splošen sporazum vseh balkanskih držav.

Bolgarska nam ponuja dvostranski nenapadalni pakt v smislu Kellogovega predloga. Da pripravi teren za sklep takega pakta, bo bolgarski ministrski predsednik g. Mušanov obiskal vse prizadete prestolnice sosednjih držav, kakor tudi vsa središča evropske zunanje politike.

Pravo preiseljevanje evropskih politikov se nam obeta v najbližji bodočnosti. Poljski zunanji minister polkovnik Beck namerava obiskati Romunijo, francoski zunanji minister Barthou Poljsko, Češko-slovaško in Jugoslavijo, Dollfuss se pripravljala na pot v London, kjer ima skupne interese z Italijo in Madžarsko, nemški državni podkancelar von Papan pojde na obisk v Avstrijo, ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov v baltiške države itd. Negotovost v zunanje-političnem pogledu prerašča svoje vrhove.

PORAVNAJTE NEMUDOMA NAROČNINO NA NAŠ ČEKO-VNI RAČUN »EDINOST«, GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE, LJUBLJANA, ČEKO-VNI RAČUN ŠTEV.: 12.042.

Razgled po domovini

— **Češki pevski zbor »Smetana«** iz Prage je nastopil svojo veliko turnejo po Jugoslaviji. Prva izredno dobro uspela koncerta je priredil v Mariboru in v Ljubljani. Češko-slovaški pevci so doživeli na naših tleh povsod zelo prisrčen sprejem.

— **Slovenski pisatelj France Bevk** iz Gorice, ki so ga italijanske oblasti pred nekaj tedni ponovno aretirale, je bil sedaj izpuščen iz internacije in se je vrnil v Gorico.

— **Smrt uglednega tiskararja in knjigarnarja.** Na svojem gradu pri Brežicah je umrl ob Veliki noči v starosti 86 let znani ljubljanski tiskarar in založnik g. Otmar Bamberg. Pokopali so ga v tork na ljubljanskem pokopališču pri Sv. Križu. N. v m. p.!

— **Smrt kosi.** V ljubljanskem Leonišču je umrl za zastrupljenjem krvi v sredo zjutraj obče znani in priljubljeni mesarski mojster g. Josip Toni, ki je bil tudi dolga leta predsednik ljubljanske mesarske zadruge. Dosegel je starost 64 let. Bodi mu ohranjen časten spomin!

— **Upokojitev.** Na lastno prošnjo je bil upokojen ravnatelj Pokojninskega zavoda v Ljubljani, gospod dr. Anton Sagadin.

— **Pred celjskim okrožnim sodiščem** se je pričel v tork velik proces proti 22 obtožencem, večinom samim mladim fantom, zaradi komunistične propagande. Razprava bo trajala najbrže nekaj dni. Obtožence zagovarja 8 odvetnikov.

— **Zadnji mraz,** ki je nastal ob velikonočnih praznikih z nastopom lepega vremena, je na ozemlju bivše mariborske oblasti s slano uničil ves pridelek marelic, ki so že bile v polnem cvetju.

— **Ljubljana se bo regulirala** tudi v zgornjem svojem toku skozi Ljubljano do odcepa Gruberjevega prekopa. Mestna občina ima tozadevno posojilo pri Poštni hranilnici že odobreno.

— **Premog za državne železnice** se bo po odloku ministrskega sveta v tekočem mesecu še dobavljal po lanskem kontingentu. Glede nadaljnjih dobav iz naših rudnikov so se pogajanja med državo in rudniškimi upravami že začela in

bodo končana še do začetka maja. Upati je, da naši rudarji ne bodo prikrajšani pri svojem delu in zaslužku, ker stoje itak na robu propasti.

— **O potresu v srbskih pokrajinah** poročajo beograjski listi. Potres je zopet obiskal znano potresno ozemlje v okolici Gornjega Milanovca, kjer so prebivalce dne 3. t. m. zjutraj okrog 1 ure prebudili iz spanja trije močni sunki. Posebne škode potres ni povzročil, svojo lego je spremenilo le nekaj hiš na bregovih. O potresu prihajajo istočasno vesti tudi iz Romunije.

— **Velik požar** je izbruhnil na velikonočni ponedeljek zvečer v Markovcih niže Ptuja in uničil stanovanjska in gospodarska poslopja sedmim družinam. Ogenj je očitno zanetila zlobna požigalčeva roka. Škoda je zelo velika in sega v visoke zneske. Pri gašenju je bilo nevarno opečenih več oseb, ki so skušale rešiti svoje skromno imetje iz gorečih hiš.

— **Težka smrtna nesreča na kamniški progi.** V tork 3. t. m. popoldne se je med nekaj minut trajajočem snežnim viharjem, ki je divjal nad našimi kraji, zgodila na kamniški železniški progi na Rodici pri Domžalah smrtna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev v osebi 63letnega trgovca in posestnika g. Joška Žnidarja iz Mengša. Pokojnik ni videl prihajajočega kamniškega vlaka in je zavozil z vozom s splašenim konjem na progo v trenutku, ko je privozil proti Ljubljani osebni vlak. Žnidar in konj sta bila na mestu mrtva.

— **V Bratislavi** bo zopet vpostavljen jugoslovanski konzulat, ki je bil lani iz razlogov varčevanja ukinjen.

— **V okviru ljubljanskega velesejma** bo prihodnje pomlad prirejena v Ljubljani velika gasilska razstava.

IZ UREDNIŠTVA

F. Š. — *Dornava pri Ptuju.*

F. D. — *Novo mesto.*

A. B. — *Novska.*

J. B. — *Poljane nad Škofjo*

Loko.

A. S. — *Kranjska gora.*

Ker smo dopise prepoznajemo, prijatelj.

Radivoj Peterlin-Petruška:

K mätuški Rusiji

Dva visoka Črnogorca v slikoviti narodni noši me prijazno vprašata, kje sem rojen in kaj znam in če imam kakšno vojaško orožje. Da sem zbežal od vojakov, spoznata na prvi pogled, saj jih je šlo že toliko tod mimo, da bi lahko sestavili iz njih kar cel bataljon.

Pogovorimo se prijateljsko. Rečeta mi, naj se javim pri županstvu v Njogoših in mi želita obilo sreče. Ločimo se ko bratje.

Jaz stopim še na holmec nad cesto, odkoder vidim vso Boko in daleč tam otok Mamulo in širni Jadran in vzajem od vsega slovo, nato jo pa uberem vesel in lahkih nog proti Njogošim.

Lep kraj je to. V plodoviti dolinici se stiska med skalami in njivicami nekaj čednih, tudi enonadstropnih hiš in mala cerkvice, ter te prijazno vabi k odpočitku po trudni nočni hoji. Bolj stran od ceste opaziš med drevjem večje poslopje. To je rojstna hiša kraljeve rodbine Petrovičev-Njogošev.

V županstvu napravijo zapisnik in mi svetujejo, naj grem dalje v Cetinje, glavno mesto Črne gore. Tam dobim začasno kakšno delo, medtem pa se lahko odločim za kaj drugega, kakor mi bo ravno všeč.

Od zadnje vojaške plače mi je ostalo še kake polkrone. Kupim kos kruha in nekaj ovčjega sira in se odpravim na pot. Cesta se vije ko kača gor in dol in

6 se kolikor mogoče izogiba globokih kraških kotanj. Kjer morem, jo krenem kar počez po bližnjicah. Nov svet se odpre mojim očem, kadarkoli se vzpne cesta vrh klanca, le na desni strani me zvesto spremlja gora Lovčen, na njegovem vrhuncu pa zabeli včasih izza temnih oblakov grobna kapelica črnogorskega vladike pesnika Petra II. Petroviča-Njogoša.

V vasici Martinoviči se mi pridruži star Črnogorec, ki gre po opravkih v Podgorico. Čudim se njegovim gibčnostmi in njegovim lahkotni hoji v opankah po ostrem kamenju in skalah. Pripoveduje mi, da za skalnata tla ni boljše obutve nego so opanke, da hodiš v njih po pečinah in strminah tako varno, kakor po ravnem.

Starček stopa enakomerno z legoto, toda komaj ga dohajam. Ni čuda, da računajo Črnogorci od enega kraja do drugega, kjer rabiš tri ure, le pičlo uro hoda.

Še velik ovinek na desno okoli in na robu kakih sedem kilometrov dolge in kilometer široke ravnine sem. To je Cetinjsko polje in takoj pod menoj leži stolica Črne gore: mesto Cetinje.

Mesto ni veliko, toda slavno po svojih junakih, ki so vodili neprestane boje s Turki in bili vedno prvi, kadar je šlo za svobodo zasužnjjenih bratov in čast domovine. Nizke, priproste hišice se vrste ob dveh, treh ulicah in okoli par malih trgov. Večje stavbe so le vojašnica, knežji dvorec ter veliki, dobro utrjeni samostan.

Pohajkujem po mestu in opazujem ulično življenje. Žensk ni skoraj nič, le Črnogorci v narodni noši,

visoki, vitki in snažni, ponosni in samozavestni se šetajo po belih ulicah, postajajo pred odprtimi trgovinami in posedajo po kavarnah. Govore odločno in prepričevalno, hočeš, nočeš, moraš jim verjeti.

— Ej, bratec! — si mislim, — tukaj pa že ne bo dela zate. Le poglej te junake! Delavnik je, pa koliko jih samih brez dela okoli tava. —

Tedaj mi še ni bilo znano, da opravljajo v Črni gori vsa težja dela ženske, ker se junaku ne spodobi ukvarjati se z njimi. Njegovo orodje je puška in jatagan in njegovo delo je na bojnem polju braniti čast domovine...

Nastopili so hladni in deževni jesenski dnevi. Brez denarja, brez dela, brez vsake podjetnosti se vlačim moker in premrt tri dni po cetinjskih ulicah in okolici, spim kjerkoli in kakorkoli, si nabere še golazni in slednjič potrkam v obupu na vrata avstrijskega konzulata.

Na vprašanje, kaj bi rad, povem konzulu, da sem pred tremi dnevi zapustil kotorsko vojašnico, zdaj bi se pa rad vrnil.

»Kar vrnite se, Vam ne bo nič hudega, ker ste šele par dni tukaj!«

»Saj bi se vrnil, gospod generalni konzul, pa se ne morem, ker me je čevljev tako ožulil, da niti hoditi ne morem, denarja pa nimam, da bi se odpeljal s pošto.«

»Ja, če pa želite podpore, moramo pa napraviti zapisnik!«

Dalje prihodnjič.